GENERALINIO ADVOKATO
PAOLO MENGOZZI IŠVADA,
pateikta 2011 m. gruodžio 15 d.[1]

Byla C-604/10

Football Dataco Ltd,
Football Association Premier League Ltd,
Football League Limited,
Scottish Premier League Ltd,
Scottish Football League,
PA Sport UK Ltd
prieš
Yahoo! UK Limited
Stan James (Abingdon) Limited,
Stan James PLC,
Enetpulse APS

(Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Jungtinė Karalystė) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Direktyva 96/9/EB — Duomenų bazių teisinė apsauga — Futbolo lygų rungtynių tvarkaraščiai — Autorių teisės“

1. Šioje byloje Teisingumo Teismo prašoma išplėtoti savo praktiką dėl galimybės saugoti futbolo lygos rungtynių tvarkaraščius pagal Direktyvą 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos (toliau – ir Direktyva)[2]. 2004 metais Teisingumo Teismas konstatavo, kad tokie tvarkaraščiai iš esmės negali būti saugomi šioje direktyvoje numatyta *sui generis* teise. Todėl, siekiant visiško aiškumo, dabar reikia nustatyti, ar yra taikoma autorių teisių apsauga, ir, jeigu atsakymas teigiamas, tai kokiomis sąlygomis.

I – Teisinis pagrindas

2. Pagal Direktyvą 96/9 duomenų bazei gali būti teikiama dviejų skirtingų rūšių apsauga. Pirmoji – tai autorių teisių teikiama apsauga, kuri 3 straipsnyje apibrėžta taip:

„1. Pagal šią direktyvą duomenų bazės, kurios pagal duomenų parinkimą ir išdėstymą, yra autoriaus intelektinės veiklos rezultatas, yra saugomos autorių teisių. Kad būtų pripažintos tinkamomis tokiai apsaugai, jokių papildomų atrankos kriterijų nereikia.

2. Šia direktyva nustatyta duomenų bazių autorių teisių apsauga netaikoma patiems duomenims ir nepažeidžia jokių kitų su jais susijusių teisių.“

1 — Originalo kalba: italų.

2 — 1996 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (OL L 77, p. 20; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 459).

3. Toliau direktyvos 7 straipsnyje numatyta kitos rūšies duomenų bazių apsauga, pagrįsta *sui generis* teise, jeigu šioms duomenų bazėms sukurti pasinaudota „pakankamai didelėmis <...> investicijomis“:

„1. Valstybės narės numato duomenų bazės, pasižyminčios pakankamai didelėmis jos duomenų gavimo, tikrinimo ir pateikimo kokybinėmis ir (arba) kiekybinėmis investicijomis, sudarytojui teisę neleisti perkelti ir (arba) panaudoti visos tokių duomenų bazės arba pakankamai didelės jos dalies, kokybiškai ir (arba) kiekybiškai ją įvertinus.

<...>

4. Šio straipsnio 1 dalyje numatyta teisė taikoma neatsižvelgiant į duomenų bazės tinkamumą būti apsaugotai autorių ar kitomis teisėmis. Be to, ji taikoma, neatsižvelgiant į tokios bazės duomenų tinkamumą būti apsaugotiems autorių ar kitomis teisėmis. Duomenų bazių apsauga pagal šio straipsnio 1 dalyje numatytą teisę nepažeidžia patiems duomenims arba jų turiniui galiojančių teisių.“

4. Direktyvos 96/9 14 straipsnis susijęs su direktyvos taikymu laiko atžvilgiu. Jos 14 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta taisyklė, kuri taikoma, jeigu duomenų bazė buvo saugoma autorių teisėmis iki direktyvos įsigaliojimo, tačiau neatitinka tokios apsaugos reikalavimų pagal direktyvą:

„<...> jeigu duomenų bazė, valstybėje narėje saugoma autorių teisių susitarimais, šios direktyvos paskelbimo dieną neatitinka 3 straipsnio 1 dalyje pateiktų apsaugos autorių teisėmis tinkamumo kriterijų, nepaisant šio straipsnio 1 dalies, šioje direktyvoje nenumatyta trumpinti pagal minėtus susitarimus galiojantį tos valstybės narės teikiamos apsaugos laiką.“

II – Faktinės aplinkybės, pagrindinė byla ir klausimai, dėl kurių pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą

5. *Football Dataco Ltd* ir kitos bendrovės ieškovės (toliau – *Football Dataco* ir kt.) organizuoja Anglijos ir Škotijos futbolo lygas. Organizuodamos šias lygas jos sudaro ir viešai paskelbia visų rungtynių, kurios kiekvienais metais turi būti žaidžiamos šiose lygose, tvarkaraščius. Atsakovės, t. y. *Yahoo! UK Limited* ir kt. (toliau – *Yahoo* ir kt.) naudoja šiuos tvarkaraščius skelbdamos naujienas ir informaciją ir (arba) organizuodamos lošimų veiklą.

6. Iš esmės *Football Dataco* ir kt. reikalauja, kad *Yahoo* ir kt. sumokėtų už teisę naudotis *Football Dataco* ir kt. sudarytais futbolo rungtynių tvarkaraščiais. Jos tvirtina, kad šie rungtynių tvarkaraščiai yra saugomi pagal direktyvą arba autorių teisėmis, arba *sui generis* teise.

7. Nacionaliniai teismai atmetė apsaugos *sui generis* teise galimybę, nes visai neseniai, t. y. 2004 m. lapkričio mėnesį, didžiosios kolegijos priimtuose keturiuose sprendimuose Teisingumo Teismas labai aiškiai išsprendė šį klausimą [3]. Vis dėlto, kadangi išlieka atviras klausimas dėl galimos apsaugos autorių teisėmis (šis klausimas nebuvo keliamas 2004 metais išspręstose bylose), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas sustabdė bylos nagrinėjimą ir prejudiciniam sprendimui priimti pateikė šiuos klausimus:

„1. Ką Direktyvos 96/9/EB <...> 3 straipsnio 1 dalyje reiškia formuluotė „pagal duomenų parinkimą ir išdėstymą, yra autoriaus intelektinės veiklos rezultatas“, būtent:

   a) ar reikėtų atmesti duomenims sukurti panaudotas intelektines pastangas ir įgūdžius?

3 — 2004 m. lapkričio 9 d. Sprendimas *Fixtures Marketing* (C-46/02, Rink. p. I-10365); 2004 m. lapkričio 9 d. Sprendimas *The British Horseracing Board ir kt.* (C-203/02, Rink. p. I-10415); 2004 m. lapkričio 9 d. Sprendimas *Fixtures Marketing* (C-338/02, Rink. p. I-10497) ir 2004 m. lapkričio 9 d. Sprendimas *Fixtures Marketing* (C-444/02, Rink. p. I-10549).

b) ar „parinkimas ir išdėstymas“ apima papildomą didelę reikšmę, suteikiamą jau egzistuojantiems duomenims (pavyzdžiui, taip yra parenkant futbolo rungtynių datą)?

c) ar formuluotė „autoriaus intelektinės veiklos rezultatas“ reikalauja daugiau nei didelio autoriaus darbo ir įgūdžių; jeigu atsakymas teigiamas, tai ko konkrečiai?

2 Ar direktyva užkerta kelią pagal nacionalinius įstatymus garantuojamoms duomenų bazių autorių teisėms, išskyrus tas, kurios numatytos pačioje direktyvoje?“

III – Pirmas klausimas

8. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės prašo Teisingumo Teismą paaiškinti, kokiomis sąlygomis duomenų bazė gali būti saugoma autorių teisėmis pagal Direktyvą 96/9/EB. Norint tinkamai atsakyti į šį klausimą, visų pirma būtina apžvelgti Teisingumo Teismo praktiką, kur buvo nagrinėti klausimai, susiję su futbolo rungtynių tvarkaraščiais, o toliau nustatyti dviejų pagal direktyvą galimų rūšių apsaugos, t. y. apsaugos autorių teisėmis ir *sui generis* teise, tarpusavio santykį.

A – *Susijusi Teisingumo Teismo praktika*

9. Teisingumo Teismo praktikoje, susijusioje su duomenų bazių apsauga (konkrečiai kalbu apie minėtus 2004 m. lapkričio mėn. sprendimus), buvo paaiškinti du pagrindiniai dalykai, kuriuos reikia turėti omenyje vertinant klausimus, dėl kurių nagrinėjamoje byloje buvo pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą.

10. Visų pirma, nors futbolo rungtynių tvarkaraštį sudaro paprasčiausias rungtynių sąrašas, jis turi būti laikomas duomenų baze, kaip tai suprantama pagal direktyvą [4]. Šį aspektą pripažįsta ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ir pastabas pateikusios šalys, todėl jis toliau nėra nagrinėtinas.

11. Antra, futbolo rungtynių tvarkaraštis neatitinka apsaugos *sui generis* teise pagal direktyvos 7 straipsnį reikalavimų. Taip yra dėl to, kad rungtynių tvarkaraščio sudarymas (t. y. iš anksto žinomų komponentų (su kiekvienomis rungtynėmis susijusių duomenų) išdėstymas tam tikra tvarka) nereikalauja jokių pakankamai didelių investicijų turinio duomenims gauti, tikrinti arba pateikti [5]. Kaip jau minėjau, šį aspektą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat laiko savaime suprantamu (nors kai kurios pagrindinės bylos šalys siekė, kad Teisingumo Teismui būtų pateikti ir klausimai, susiję su *sui generis* teise), ir tai leido šiam teismui savo klausimuose apsiriboti vien autorių teisių teikiama apsauga.

B – *Apsaugos autorių teisėmis ir apsaugos „sui generis“ teise tarpusavio santykis*

12. Kitas aspektas, kurį būtinai reikia paaiškinti prieš imantis vertinti pirmą klausimą, yra susijęs su Direktyvoje numatytos dviejų rūšių apsaugos tarpusavio santykiu. Skaitant atitinkamas nuostatas galima pamanyti, kad apsauga autorių teisėmis ir apsauga *sui generis* teise tarpusavyje yra susijusios *hierarchiniu ryšiu*. Pagal šį aiškinimą, kuris taip pat yra palaikomas kai kuriuose autoritetinguose šaltiniuose [6] ir apie kurį buvo užsiminta per posėdį kai kurių šalių pateiktose pastabose, apsauga *sui generis* teise laikoma antrojo lygio apsauga, kuri gali būti pripažinta taikytina tokiai duomenų

4 — Sprendimo *Fixtures Marketing* (C-444/02, minėtas 3 išnašoje), 23–36 punktai.

5 — Sprendimo *Fixtures Marketing* (C-46/02, minėtas 3 išnašoje,) 44–47 punktai.

6 — Šiuo klausimu žr., be kita ko, 2005 m. gruodžio 12 d. Vidaus rinkos generalinio direktorato darbinį dokumentą „First evaluation of Directive 96/9/EC on the legal protection of databases“, kurį galima rasti Komisijos internetinėje svetainėje.

bazei, kuri nėra pakankamai originali, kad galėtų būti saugoma autorių teisėmis. Tokiu atveju, jeigu Teisingumo Teismas 2004 m. lapkričio mėnesio sprendimuose atmetė apsaugos *sui generis* teise (t. y. „žemesnio lygio“ apsaugos) galimybę futbolo lygoms, vadinasi, turi būti automatiškai atmesta ir apsauga autorių teisėmis (t. y. „aukštesnio lygio“ apsauga).

13. Vis dėlto atidžiai nagrinėdami direktyvą pamatytume, kad toks aiškinimas yra neteisingas ir kad šios dvi apsaugos rūšys turi būti laikomos visais atžvilgiais viena nuo kitos nepriklausomomis. Panašu, kad tai pripažįsta visos nagrinėjamoje byloje pastabas pateikusios šalys, tarp jų ir Komisiją.

14. Atkreiptinas dėmesys, kad Direktyvoje skiriasi jau pats abiejų rūšių apsaugos objektas. Kiek tai susiję su apsauga autorių teisėmis, iš esmės akcentuojama duomenų bazės *struktūra*, t. y. kaip duomenų bazė faktiškai buvo sukurta, parinkus į ją įtraukiamus duomenis arba jų pateikimo būdą. Be to, 3 straipsnio 2 dalyje aiškiai pasakyta, kad šiame straipsnyje nustatyta apsauga autorių teisėmis „netaikoma patiems (duomenų bazių) duomenims“, kurie gali būti saugomi autonomiškai, tačiau kurie nėra saugomi vien dėl to, kad yra įtraukti į saugomą duomenų bazę. Direktyvos 15 konstatuojamojoje dalyje teigiama, kad apsauga autorių teisėmis „(apima) ir duomenų bazės struktūrą“. O apsauga *sui generis* teise – tai paprasčiausia teisė uždrausti perkelti *duomenų bazės duomenis* ir (arba) juos panaudoti. Ši teisė suteikiama ne saugant pačios duomenų bazės originalumą, tačiau kompensuojant pastangas, įdėtas gaunant, tikrinant ir (arba) pateikiant jos duomenis[7].

15. Taigi, kitaip tariant, konkrečiu atveju duomenų bazė gali būti saugoma vien autorių teisėmis, vien *sui generis* teise, abiem apsaugos rūšimis arba nė viena iš jų.

C – *Duomenų bazės sąvoka pagal direktyvą*

16. Kaip jau matėme, dvi galimos duomenų bazių apsaugos rūšys visais atžvilgiais yra viena nuo kitos nepriklausomos, tačiau tai nereiškia, kad šių dviejų rūšių teisių atžvilgiu turi skirtis „duomenų bazės“ sąvoka, kurią Teisingumo Teismas išplėtojo 2004 m. lapkričio mėn. sprendimuose. Priešingai, esu įsitikinęs, kad duomenų bazės sąvoka neišvengiamai turi būti vienoda abiem atvejais. Būtų nelogiška, jeigu 1 straipsnyje apibrėžta esminė direktyvos nuostata be jokio pagrindo jos tekste būtų skirtinga, kai aiškinamos dvi skirtingos nuostatos, juo labiau kad šioms nuostatoms nekyla joks pavojus, jeigu jos aiškinamos atsižvelgiant į vienodą „duomenų bazės“ sąvoką. Autorių teisėmis gali būti saugoma duomenų bazės struktūra, o *sui generis* teise saugomas jos turinys, tačiau tai nereiškia, kad turi būti dvi skirtingos „duomenų bazės“ sąvokos.

17. Šiuo aspektu Teisingumo Teismas yra paaiškinęs, kad Direktyvoje numatyta apsauga *apima tik etapą, kai duomenys yra renkami, tikrinami bei pateikiami ir neapima jų kūrimo etapo*[8]. Kitaip tariant, atpažįstant „duomenų bazę“ būtina aiškiai nubrėžti skiriamąją liniją tarp laiko, kai duomenys buvo sukurti, su kuriuo direktyva nėra susijusi, ir laiko, kai jie buvo renkami ir plėtojami, kuris yra svarbus sprendžiant, ar duomenų bazė yra saugoma.

18. Šį skirtumą tarp duomenų kūrimo ir saugojimo Teisingumo Teismas padarė nagrinėdamas apsaugą *sui generis* teise. Tačiau, mano nuomone, šios aplinkybės yra bendrai susijusios su pačia „duomenų bazės“ sąvoka, kaip tai suprantama pagal direktyvą. Ši išvada taip pat visiems laikams paaiškina, kad pagal direktyvą yra saugomas *duomenų bazių kūrimas* – kiek tai susiję tiek su duomenų bazės

7 — Sprendimo *Fixtures Marketing* (C-46/02, minėtas 3 išnašoje) 39 punktas. Beje, galima pastebėti, kad direktyvos 7 straipsnio redakcijoje italų kalba, atrodo, yra reikalaujama, kad pakankamai didelės investicijos būtų įdėtos gaunant, tikrinant *ir* pateikiant duomenis. O redakcijose kitomis kalbomis vartojamas jungtukas „arba“; Teisingumo Teismo pateiktas aiškinimas atitinka šias versijas: pakankamai didelės investicijos gali pateisinti apsaugą, net jeigu jos yra susijusios tik su duomenų gavimu arba tik su jų patikrinimu, arba jų pateikimu.

8 — Sprendimo *Fixtures Marketing* (C-444/02, minėtas 3 išnašoje,) 39 ir 40 punktai ir Sprendimo *Fixtures Marketing* (C-338/02 minėtas 3 išnašoje) 25 punktas.

struktūra, tiek su duomenų rinkimu, – *tačiau ji nereglamentuoja pačių duomenų apsaugos*. Be to, Direktyvos tikslas – skatinti informacijos rinkimo ir paieškos sistemų[9], o ne duomenų kūrimą, juo labiau kad nagrinėdamas „duomenų bazės“ sąvoką Teisingumo Teismas ne kartą yra pabrėžęs į ją įtrauktų duomenų savarankišką informacinę vertę[10].

19. Be to, kiek tai susiję su autorių teisėmis, visiškai logiška yra vadovaujantis Direktyva 96/9 neatsižvelgti į veiklą, susijusią su duomenų sukūrimu, nes šioje direktyvoje yra paaiškinta, kad jeigu tenkinamos atitinkamos sąlygos, *patys duomenys gali būti saugomi autorių teisėmis*, neatsižvelgiant į duomenų bazės apsaugą autorių teisėmis.

20. Turėčiau pastebėti, kad nagrinėjamoje byloje pati idėja futbolo rungtynių tvarkaraščius saugoti autorių teisėmis, švelniai tariant, atrodo keistai. Kaip jau esu nurodęs, duomenų bazės atveju autorių teisėmis iš esmės saugomas jos „išorinis“ aspektas, jos struktūra. Mano supratimu, *Yahoo* ir kt. naudoja ne formą, kuria lygas organizuojančios bendrovės viešai paskelbia duomenis, o šių bendrovių išplėtotus *duomenis*. Visiškai suprantama, kad iki 2004 m. Teisingumo Teismo sprendimų, kuriuose buvo atmesta galimybė taikyti apsaugą *sui generis* teise, vienintelė apsaugos rūšis, apie kurią galvojo lygas organizuojančios bendrovės, buvo apsauga *sui generis* teise, kuri, kaip matėme, saugo duomenų bazės turinį (ar, tiksliau tariant, duomenims surinkti ir pateikti reikalingas pastangas), o ne jos struktūrą. Dabar atrodo, kad Teisingumo Teismui atmetus apsaugą *sui generis* teise, autorių teisėmis remiamasi kaip „atsargine priemone“. Be to, netgi nėra aišku, ar futbolo rungtynių tvarkaraščius apsaugojus autorių teisėmis būtų kaip nors sukliudyta *Yahoo* ir kt. vykdomai veiklai, nes, kiek įmanoma suprasti iš bylos medžiagos, atrodo, kad *Yahoo* ir kt. naudoja tik neapdorotus duomenis (rungtynių datas, laiką ir susitinkančias komandas), o ne duomenų bazės struktūrą.

21. Atsižvelgiant į visas šias išankstines pastabas, dabar galima pereiti prie pirmojo klausimo a–c punktų nagrinėjimo. Kaip bus matyti, sprendimas, siūlomas dėl kiekvieno iš šių punktų, leis man pateikti bendrą atsakymą į visą pirmąjį klausimą.

D – *Dėl pirmojo klausimo a punkto*

22. Pirmo klausimo a punktu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia Teisingumo Teismo, ar sprendžiant dėl duomenų bazės apsaugos autorių teisėmis reikia atsižvelgti į veiklą, skirtą į bazę įtrauktiems duomenims sukurti.

23. Atsakymas į šį klausimą tiesiogiai išplaukia iš to, ką jau esu nurodęs, kai kalbėjau apie tai, kad visoje direktyvoje terminas „duomenų bazė“ neišvengiamai reiškia vieną ir tą patį dalyką. Vertinant, ar taikytina apsauga autorių teisėmis, negali būti atsižvelgta į pastangas, kurios buvo įdėtos *kuriant* duomenis, lygiai taip pat, kaip į jas negalima atsižvelgti vertinant, ar taikytina apsauga *sui generis* teise. Duomenų kūrimas – tai veikla, kuri nepatenka į direktyvos taikymo sritį.

24. Be to, reikia pažymėti, kad jeigu, kaip yra patvirtinęs Teisingumo Teismas, į duomenims kurti skirtą veiklą negalima atsižvelgti apsaugos *sui generis* teise atveju, nors ši teisė yra glaudžiau susijusi su duomenimis ir šių duomenų gavimu, *a fortiori* šios veiklos turi būti nepaisoma apsaugos autorių teisėmis atveju, nes ji yra mažiau susijusi su duomenų rinkimu, labiau akcentuojant jų pateikimą.

E – *Pirmojo klausimo b punktas*

25. Pirmo klausimo b punktu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismą paaiškinti, ar duomenų bazės duomenų „parinkimą ir išdėstymą“ (siekiant nustatyti, ar tenkinami apsaugos autorių teisėmis reikalavimai) taip pat gali sudaryti papildomos didelės reikšmės suteikimas jau egzistuojantiems duomenims.

9 — Sprendimo *Fixtures Marketing* (C-444/02 minėtas 3 išnašoje) 28 punktas.

10 — Ten pat, 29 ir 33–35 punktai.

26. Iš esmės yra klausiama, ar, pavyzdžiui, papildomų specialių požymių suteikimas duomenims, kurie jau yra įtraukti į duomenų bazę, prilygsta „parinkimui ir išdėstymui“ tokia dalimi, kuri yra pakankama, kad būtų garantuota apsauga pagal 3 straipsnį. Kaip pavyzdį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mini konkrečių rungtynių tarp dviejų futbolo komandų datos nustatymą.

27. Mano nuomone, pirmojo klausimo b punktas paremtas klaidinga prielaida. Iš tiesų visos su kiekvienomis rungtynėmis tam tikroje lygoje susijusios detalės *turi būti laikomos nustatytomis iki įtraukiant jas į duomenų bazę*. Kaip jau yra paaiškinęs Teisingumo Teismas, futbolo rungtynių tvarkaraščių atveju pagrindiniai į duomenų bazę įtraukti duomenys yra ne visos komandos ir visos įmanomos datos, *o konkrečios kiekvienų rungtynių, kurios turi būti žaidžiamos, detalės* (data, komandos, vieta ir t. t.)[11]. Kitaip tariant, visos kiekvienų rungtynių detalės yra nustatytos ir surinktos duomenų kūrimo etape (kuris, kaip matėme, nepatenka į apsaugos pagal direktyvą taikymo sritį) ir negali būti laikoma, kad šios detalės buvo nustatytos tik kaip duomenų tvarkymo duomenų bazėje pasekmė.

28. Tačiau atrodo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi prielaida, jog praktikoje į duomenų bazę įtraukiami keli paprasti sąrašai: visų atitinkamos lygos komandų sąrašas ir visų įmanomų rungtynių datų ir laiko sąrašas. Žvelgiant iš šių pozicijų konkrečios kiekvienų rungtynių detalės (susitinkančios komandos, data ir laikas) būtų nustatomos *po to*, kai pagrindiniai duomenys įtraukiami į duomenų bazę. Toks nustatymas būtų duomenų bazės sugeneruotas *produktas*.

29. Manyčiau, kad šitaip faktinės aplinkybės būtų aiškinamos neteisingai. Į duomenų bazę įtraukiami ne bendri komandų ir įmanomų datų ir laikų sąrašai, o visos konkrečios rungtynės, kurios turi būti žaidžiamos, *su galutinai nustatytomis kiekvienų rungtynių detalėmis*: laiku, data ir komandomis. Perėjimas nuo bendrų sąrašų (pavyzdžiui, komandos A, B, C, D ir t. t. ir datos x, y, z ir t. t.) iki konkrečių rungtynių nustatymo (pavyzdžiui, komanda A prieš B x dieną) *vyksta duomenų kūrimo etape*, kuris eina prieš šių duomenų įtraukimo į duomenų bazę etapą.

30. Todėl labai išsamios pastabos, kurias pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamos bylos šalys, siekdamos įrodyti, kad kiekvienų atskirų rungtynių detalių nustatymas yra ne automatinis, o didele dalimi su tvarkaraščio sudarytojo priimamais sprendimais ir turimais įgūdžiais susijęs procesas, neturi jokios reikšmės. Visas šis procesas yra tik preliminarus ir nesusijęs su duomenų bazės kūrimu.

31. Ką tik pasiūlytą aiškinimą patvirtina minėta Teisingumo Teismo praktika ir ypač tos jos dalys, kur pabrėžiama, kad atskiri duomenų bazės duomenys turi turėti savarankišką informacinę vertę[12]. Mano nuomone, bendri komandų, datų ir laiko sąrašai negali būti laikomi iš tiesų „informatyviais“. Tokią vertę gali turėti tik detalių, apibūdinančių kiekvienas atskiras rungtynes, rinkinys.

32. Atsižvelgdamas į tai, manau, kad jeigu pirmojo klausimo b dalis būtų formuluojama abstrakčiai ir užduodama ne nagrinėjamos bylos aplinkybėmis, atsakymas į jį turėtų būti teigiamas. Kitaip tariant, papildomos didelės reikšmės suteikimas jau egzistuojantiems duomenims, įtraukiant juos į duomenų bazę, gali sudaryti „turinio išdėstymą“, į kurį dera atsižvelgti siekiant apsaugos autorių teisėmis. Mano nuomone, nekyla jokių abejonių, kad atsižvelgiant į direktyvą, ta aplinkybė, jog duomenų įtraukimas į duomenų bazę suteikia šiems duomenims papildomą vertę ar reikšmę, gali būti svarbi bendram vertinimui, kai siekiama nustatyti, ar pačiai duomenų bazei teiktina apsauga autorių teisėmis. Dar daugiau – toks yra netgi pats nuostatos, kuriama siekiama apsaugoti duomenų bazės „pridėtinę vertę“ į ją įtrauktiems duomenims, neatsižvelgiant į tai, kokiu būdu ši „pridėtinė vertė“ atsiranda, tikslas. Tačiau *visi* elementai, apibūdinantys futbolo lygos rungtynes, yra pagrindiniai duomenys, ir šių duomenų įtraukimas į duomenų bazę negeneruoja jokio produkto.

11 — Sprendimo *Fixtures Marketing* (C-46/02 minėtas 3 išnašoje) 41 ir 42 punktai; Sprendimo *Fixtures Marketing* (C-338/02 minėtas 3 išnašoje) 31 punktas ir Sprendimo *Fixtures Marketing*, (C-444/02 minėtas 3 išnašoje, 47 punktas.

12 — Žr. 10 išnašą.

F – *Pirmojo klausimo c punktas*

33. Pirmojo klausimo c punktu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia Teisingumo Teismo dėl sąvokos duomenų bazės autoriaus „intelektinės veiklos rezultatas“. Nekyla jokių abejonių, kad tai yra nuoroda į direktyvos 3 straipsnyje įtvirtintą sąlygą, pagal kurią tam, kad būtų saugoma autorių teisėmis, duomenų bazė pagal duomenų parinkimą ir išdėstymą turi būti autoriaus intelektinės veiklos rezultatas. Konkrečiai kalbant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar intelektinės veiklos rezultatui pripažinti pakanka „didelio darbo ir įgūdžių“ įdėjimo.

34. Tikriausiai pirmojo klausimo c punktas (kaip ir b punktas) yra paremtas, mano manymu, klaidinga prielaida, kad lygas organizuojančių bendrovių pastangos, įdėtos nustatant įvairių lygos rungtynių komandas, datas ir laiką, – o tai neabejotinai reikalauja tam tikro darbo ir organizacinės patirties, – yra susiję su duomenų bazės sudarymu. Tačiau, kaip jau nurodžiau, praktiškai šios pastangos įdedamos ankstesniame, t. y. duomenų kūrimo, etape, į kurį negalima atsižvelgti vertinant, ar duomenų bazei gali būti taikoma apsauga.

35. Bet kuriuo atveju netgi nenagrinėdamas šio aspekto ir nacionalinio teismo klausimą vertindamas abstrakčiai manau, kad atsakymas gali būti tik vienas: apsauga autorių teisėmis priklauso nuo to, ar duomenų bazė pasižymi „kūrybiškumo“ aspektu, ir vien to, kad duomenų bazei sukurti reikia darbo ir įgūdžių, nepakanka.

36. Visuotinai žinoma, kad Europos Sąjungoje taikomi skirtingi standartai, pagal kuriuos nustatomas originalumo lygis, kurio yra bendrai reikalaujama, kad būtų suteikta apsauga autorių teisėmis [13]. Kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse, kurios priklauso bendrosios teisės tradicijai, lemiamas kriterijus tradiciškai yra įdėtas „darbas, įgūdžiai arba pastangos“. Dėl šios priežasties, pavyzdžiui, Jungtinėje Karalystėje prieš įsigaliojant direktyvai duomenų bazės buvo bendrai saugomos autorių teisėmis. Duomenų bazė buvo saugoma autorių teisėmis, jos sudarytojas ją kurdamas turėjo įdėti tam tikrų pastangų arba panaudoti tam tikrus įgūdžius. O kontinentinės teisės tradicijos šalyse tam, kad kūrinys būtų saugomas autorių teisėmis, jis paprastai turi pasižymėti kūrybiškumo elementu arba kokiu nors būdu išreikšti kūrėjo asmenybę, net jeigu bet koks kūrinio kokybės arba „meninio“ pobūdžio vertinimas visada yra atmetamas.

37. Šiuo metu nekyla jokių abejonių, kad tiek, kiek tai susiję su apsauga autorių teisėmis, direktyvoje yra palaikoma ta originalumo koncepcija, pagal kurią reikalaujama daugiau nei vien „mechaninių“ pastangų, būtinų duomenims surinkti ir įtraukti juos į duomenų bazę. Kaip tiesiogiai pasakyta direktyvos 3 straipsnyje, kad būtų saugoma autorių teisėmis, duomenų bazė turi būti jos sudarytojo „intelektinės veiklos rezultatas“. Ši formuluotė nepalieka jokių abejonių ir pakartoja kontinentinei autorių teisių tradicijai būdingą formulę.

38. Aišku, neįmanoma visiems laikams bendrai apibrėžti, kas yra „intelektinės veiklos rezultatas“. Atsakymas į šį klausimą priklauso nuo vertinimo, kurį, kaip jau nurodžiau, nagrinėjamoje byloje atlikti nėra būtina. Bet kuriuo atveju, net jeigu šis vertinimas ir būtų reikalingas, jo imtis turi būtent nacionaliniai teismai remdamiesi kiekvienos konkrečios bylos aplinkybėmis.

13 — Su originalumu susijusių nacionalinių taisyklių skirtumus, kaip vieną iš veiksnių, liudijančių duomenų bazių teisinės apsaugos suderinimo naudai, Komisija buvo nurodžiusi jau 1992 m. gegužės 13 d. pradiniame pasiūlyme priimti direktyvą (COM(92) 24 galutinis) (žr. 2.2.5 punktą).

39. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra pateikęs kelis pastebėjimus ir ypač yra pabrėžęs, kad duomenų bazių apsauga autorių teisėmis pagal direktyvos 3 straipsnį, kaip ir kompiuterių programų ar fotografijų apsauga autorių teisėmis atitinkamai pagal Direktyvos 91/250[14] 1 straipsnio 3 dalį ir Direktyvos 2006/116[15] 6 straipsnį, reikalauja, kad kūriniai būtų „originalūs ta prasme, kad (jie) yra paties autoriaus intelekto kūriniai“[16].

40. Šiuo požiūriu Teisingumo Teismas taip pat yra konstatavęs, kad kūrinys yra intelektinės kūrybos rezultatas, jei atspindi jo autoriaus asmenybę; taip yra tuo atveju, jei autorius, kurdamas kūrinį, galėjo laisvai ir kūrybingai pasirinkti priemones[17]. Teisingumo Teismas taip pat yra nurodęs, kad apskritai reikiamas originalumo kriterijus nėra tenkinamas, jeigu kūrinio ypatybes lemia jo techninė funkcija[18].

41. Iš esmės teisės aktų leidėjas direktyvoje siekė tam tikro kompromiso (suderinimo) tarp direktyvos priėmimo metu Europos Sąjungos valstybėse narėse vyravusių skirtingų požiūrių. Apsaugai autorių teisėmis buvo pasirinkta „griežtesnė“ kontinentinės tradicijos šalių paradigma, o apsaugai *sui generis* teise buvo panaudotas kriterijus, kuris praktikoje yra artimesnis bendrosios teisės tradicijai[19].

42. Kaip matyti, tai yra labiau bendros tendencijos, kurių toliau tyrinėti nebereikia, nes, kaip jau nurodyta, futbolo rungtynių tvarkaraščių atveju duomenų bazėje pateikiami galutiniai ir savarankiški duomenys, *kurie, įtraukti į pačią duomenų bazę, neįgyja jokios papildomos reikšmės*.

43. Savaime suprantama, nors duomenų bazių apsaugai autorių teisėmis taikomas gana griežtas originalumo reikalavimas, tai dar nereiškia, kad siekiant taikyti direktyvą nėra svarbios su duomenų rinkimu susijusios „mechaninės“ pastangos. Visiškai priešingai – apsaugai *sui generis* teise skirto direktyvos 7 straipsnio pagrindinis tikslas būtent ir yra suteikti teisinę apsaugą tokiai veiklai. Nors Teisingumo Teismas atmetė jo taikymą futbolo rungtynių tvarkaraščiams, kalbant apskritai, tai niekaip nesumažina jo reikšmės.

44. Taip pat išlieka tai, kad iš esmės netgi futbolo rungtynių tvarkaraščiai tam tikromis aplinkybėmis gali būti saugomi autorių teisėmis, jeigu faktiškai sudarydamas tokį tvarkaraštį sudarytojas pademonstruoja pakankamai originalias savybes. Pavyzdžiui, futbolo rungtynių tvarkaraštis, pasižymintis ypatingu rungtynių pavaizdavimo būdu, naudojant spalvas arba kitokius grafinius elementus, neabejotinai galėtų tenkinti apsaugos autorių teisėmis pagal direktyvą reikalavimus. Vis dėlto tokia apsauga būtų taikoma tik pavaizdavimo *būdui*, o ne vaizduojamiems duomenims. Nepanašu, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje lygas organizuojančių bendrovių sudaromi futbolo rungtynių tvarkaraščiai pasižymėtų kokiu nors originaliu duomenų pateikimo būdu; vis dėlto šį vertinimą turi atlikti nacionalinis teismas, atsižvelgęs į išdėstytas Teisingumo Teismo gaires.

G – *Išvada dėl pirmojo klausimo*

45. Apsvarsčius pirmojo klausimo a–c punktus galima paaiškinti kai kuriuos esminius duomenų bazių apsaugos autorių teisėmis pagal direktyvą aspektus. Konkrečiai buvo nustatyta, kad vertinant, ar gali būti saugoma pati duomenų bazė, negali būti atsižvelgta į pastangas, kurios buvo įdėtos kuriant duomenis (pirmojo klausimo a punktas). Antra, nors, kaip matėme, naujų elementų suteikimas jau

14 — 1991 m. gegužės 14 d. Tarybos direktyva 91/250/EEB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos (OL L 122, p. 42; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 114).

15 — 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/116/EB dėl autorių ir tam tikrų gretutinių teisių apsaugos terminų (kodifikuota redakcija) (OL L 372, p. 12).

16 — 2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *Infopaq International* (C-5/08, Rink. p. I-6569) 35 punktas. Be to, reikia pastebėti, kad paminėtose trijose direktyvose vartojama terminologija versijose kai kuriomis kalbomis visiškai sutampa, o versijose kitomis kalbomis (pavyzdžiui, italų kalba) aiškiai nurodoma, kad, nepaisant nežymių skirtumų, teisės aktų leidėjas turėjo omenyje tą pačią sąvoką.

17 — 2011 m. gruodžio 1 d. Sprendimo *Painer* (C-145/10, Rink. p. I-12533) 88–89 punktai.

18 — 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Bezpečnostní softwarová asociace* (C-393/09, Rink. p. I-13971), 49 punktas.

19 — Šiuo klausimu taip pat žr. Komisijos darbinį dokumentą (minėtas 6 išnašoje, 1.1 punktas).

egzistuojantiems duomenims, įtraukiant juos į duomenų bazę, gali būti svarbus vertinant, ar duomenų bazė gali būti saugoma, įtraukiant į duomenų bazę kelias futbolo rungtynes jau egzistuojantys duomenys nėra „pagerinami“ (pirmojo klausimo b punktas). Pagaliau buvo nustatyta, kad vien pastangų ar įgūdžių įdėjimo nepakanka, kad duomenų bazė taptų autorių teisių saugomu intelektinės veiklos rezultatu (pirmojo klausimo c punktas). Dabar, remiantis šiais pastebėjimais, galima suformuluoti atsakymą į pirmąjį klausimą.

46. Todėl siūlau Teisingumo Teismui atsakant į pirmąjį klausimą konstatuoti, kad duomenų bazė gali būti saugoma autorių teisėmis pagal Direktyvos 96/9/EB 3 straipsnį tik jeigu ji yra originalus autoriaus intelektinės veiklos rezultatas. Atliekant šį vertinimą negalima atsižvelgti į veiklą, susijusią su duomenų kūrimu. Futbolo rungtynių tvarkaraščių atveju visų elementų, susijusių kiekvienomis atskiromis rungtynėmis, nustatymas yra su duomenų kūrimu susijusi veikla.

IV – Antrasis klausimas

47. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia Teisingumo Teismo, ar direktyvoje numatyta apsauga autorių teisėmis yra vienintelės galimos rūšies duomenų bazių apsauga autorių teisėmis, ar vis dėlto duomenų bazėms, kurios neatitinka būtinų sąlygų pagal direktyvą, tokią apsaugą gali suteikti nacionalinė teisė.

48. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą nacionalinis teismas aiškiai nurodo, kad turi tik menkų abejonių dėl atsakymo į šį klausimą, ir faktiškai šį klausimą galima greitai išspręsti. Akivaizdu, kad direktyva buvo išsamiai suderinta duomenų bazių apsauga autorių teisėmis, todėl nacionaliniu lygiu negali būti suteikiamos jokios papildomos teisės.

49. Tokie teisės aktų leidėjo ketinimai buvo nedviprasmiškai parodyti jau vien direktyvos konstatuojamosiose dalyse. Pavyzdžiui, 3 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„<…> būtina pašalinti vidaus rinkai normaliai funkcionuoti trukdančius skirtumus ir neleisti atsirasti naujiems, <…> neigiamai vidaus rinkos neveikiančių arba informacijos rinkai Bendrijoje formuotis netrukdančių skirtumų šalinti ir trukdyti jiems atsirasti nereikia.“

50. Ta pačia idėja vadovaujamasi ir direktyvos 12 konstatuojamojoje dalyje:

„<…> Bendrijoje tokios investicijos į modernias informacijos saugojimo ir apdorojimo sistemas yra įmanomos tik įvedus patikimą ir vienodą duomenų bazių autorių teisių apsaugos teisinę sistemą.“

51. Vis dėlto, mano nuomone, šis klausimas galutinai išsprendžiamas direktyvos 14 straipsnyje. Jame nustatytos specialios pereinamojo pobūdžio nuostatos duomenų bazėms, kurios anksčiau pagal nacionalines taisykles buvo saugomos autorių teisėmis, tačiau kurios neatitinka apsaugos autorių teisėmis reikalavimų pagal direktyvą. Tokioms duomenų bazėms išlaikoma apsauga autorių teisėmis likusiam apsaugos, teikiamos pagal anksčiau nei direktyva priimtus nacionalinius susitarimus, terminui. Akivaizdu, kad ši taisyklė neturėtų jokios prasmės, jeigu įsigaliojus direktyvai nacionalinė teisė ir toliau galėtų be jokių apribojimų laiko atžvilgiu saugoti duomenų bazes, neatitinkančias direktyvos reikalavimų. Tokiu atveju „nacionalinės“ autorių teisės ir toliau būtų taikomos autonomiškai, taigi nebūtų jokio reikalo patvirtinti pereinamojo pobūdžio taisyklių duomenų bazėms, kurios nėra pakankamai originalios ir neatitinka apsaugos pagal direktyvą reikalavimų.

52. Todėl atsakant į antrąjį klausimą reikia konstatuoti, kad direktyva užkerta kelią pagal nacionalinius įstatymus garantuojamai duomenų bazių, kurios neatitinka pačios direktyvos 3 straipsnyje įtvirtintų reikalavimų, apsaugai autorinėmis teisėmis.

V – Išvada

53. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismui siūlau į *Court of Appeal* jam pateiktus klausimus atsakyti taip:

„1. Duomenų bazė gali būti saugoma autorių teisėmis pagal 1996 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos 3 straipsnį tik jeigu ji yra originalus autoriaus intelektinės veiklos rezultatas. Atliekant šį vertinimą negalima atsižvelgti į veiklą, susijusią su duomenų kūrimu. Futbolo rungtynių tvarkaraščių atveju visų elementų, susijusių su kiekvienomis atskiromis rungtynėmis, nustatymas yra su duomenų kūrimu susijusi veikla.

2. Direktyva 96/9 užkerta kelią pagal nacionalinius įstatymus garantuojamai duomenų bazių, kurios neatitinka pačios direktyvos 3 straipsnyje įtvirtintų reikalavimų, apsaugai autorinėmis teisėmis.“